

Európai Bizottság

Változtass a szokásaidon!

Igenek és nemek egy zöldebb világért

Változtass a szokásaidon!

- 1 • Bevezetés
- 3 • Energia
- 8 • Levegő
- 12 • Víz
- 16 • Föld

A Europe Direct egy szolgáltatás, amely segít az Európai Unióval kapcsolatos kérdései megválaszolásában.

Díjtanul hívható telefonszám:
00 800 6 7 8 9 10 11

Az Európai Unióról bővebb információt talál az interneten.
Elérhető az Europa szerveren keresztül (<http://europa.eu>).

Katalógusinformáció a kiadvány végén.

Luxembourg: Az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala, 2006
ISBN 92-79-01241-X

© Európai Közösségek, 2006
Sokszorosítása a forrás megjelölésével megengedett.

Printed in Belgium — Hulladékpapír felhasználásával készült.

Szia! A nevem Jiffy. Engedd, hogy végigvezesselek ezen az ismertetőn, és segítek abban, hogy változtass a szokásaidon!

➔ Bevezetés

Mi történik?

A modern világban az emberi tevékenység hatással van a környezetünkre. Az elmúlt 50 évben a helyzet súlyosan romlott: a globális felmelegedés, az élővilág változatosságának csökkenése, a természetes források kimerülése, egyre emelkedő szeméthegek, a vegyi anyagok fokozottabb használata... mind-mind olyan gondok, amelyek sajnos fenyegetést jelentenek környezetünkre.

De valaha is megálltunk egy percre, hogy megkérdezzük magunktól, miért is történik mindez? Ki a felelős ezért? Európai polgárokként valóban felelősek vagyunk környezetünkért, de hajlamosak vagyunk olyan harmadik feleket hibáztatni, mint az ipar vagy a kormányzati intézmények. Gyakran elfelejtjük, hogy az, ahogyan élünk, és amit teszünk, szintén kihat a környezetünkre. Ha helyesen választjuk meg mindennapi tevékenységeink módját, kedvezővé alakíthatjuk a környezetünkre gyakorolt hatást. A napi szokásainkon való csekély változtatások együttesen már óriási pozitív hatást jelenthetnek a környezetre.

Tesz ezért bárki is valamit?

Az EU szakpolitikái révén sikerült csökkenteni számos, környezetre gyakorolt nyomást, és a nemzeti kormányok is jelentős lépéseket tettek az EU-jogszabályok végrehajtásában. A környezetvédelem csaknem minden szakpolitika területén elsődleges prioritássá vált. Az ipar szintén egyik legfontosabb prioritásává tette a környezetvédelmet, és olyan intézkedéseket vezet be, amelyek a hatékony teljesítmény mellett energiatakarékosak, és tekintettel vannak a környezetre. Mindazonáltal nemcsak az EU, hanem a nemzeti kormányok és az ipar is szerepet kap ebben. A legfontosabb azonban, hogy európai polgárokként nekünk is hatalmunkban áll, hogy lényegesen elősegítsük a környezetre gyakorolt nyomás csökkentését.

Vagyis mit tehetünk?

Az apró-cseprő dolgok, amelyeket naponta végzünk, együttesen nagy hatást képesek gyakorolni környezetünkre. A helyes választások révén, akár otthon, akár a munkában vagy a szupermarketben, jelentősen hozzájárulhatunk környezetünk terhelésének csökkentéséhez.

Ezért készítettük ezt a környezetvédelmi eszköztárat, hogy segítsünk Neked a helyes magatartás megválasztásában, hogy környezetbarát módon cselekedj, és **változtass a szokásaidon!**

Mi a környezetvédelmi eszköztár?

A környezetvédelmi eszköztár segít apró szokásaink megváltoztatásában, ami nagy változást eredményez. Az eszköztár tartalmazza Jiffy ökológiai rejtvényét, amely néhány tanáccsal szolgál a környezettudatos magatartásra vonatkozóan, valamint egy eszköztár-adatbázist, ahol még több információt találsz a mindennapi környezetbarát viselkedésről.

Miért használjam?

Gondolj bele, hogy ha például úgy döntünk, hogy vonat helyett autóval utazunk, akkor az átlagosnál harmincszor több szén-dioxid keletkezik. Ha készenléti üzemmódban hagyjuk elektromos berendezéseinket, ahelyett hogy teljesen kikapcsolnánk, folytatjuk az energiafelhasználást, és a villanyszámlánk évente 10%-kal nagyobb lesz. Nos, tehetünk ezért valamit, egyszerűen apró napi szokásaink megváltoztatásával. Nagyon kis erőfeszítésbe kerül, de komoly eredménnyel jár.

Mikor kezdjem el?

Már elkezdted! E könyvecske elolvasása segít, hogy változtass napi szokásaidon, környezettudatosabban élj, ráadásul egy csomó pénzt is megtakarítasz!

A 20. század eleje óta a Földön mért hőmérséklet gyorsan emelkedik – átlagban 0,6 °C-kal emelkedett világszerte és 0,95 °C-kal Európában. A globális felmelegedés mértéke mostanra elérte a 0,2 °C-ot évtizedenként – ami történelmi összehasonlításban nagyon gyors változás. E felmelegedés hatásai már érezhetőek, és várhatóan megerősödnek, ha folytatódik a hőmérséklet emelkedése.

Az éghajlatváltozás olyan jelenség, amelyről naponta egyre többet hallunk és olvasunk. De vajon mit jelent ez egészen pontosan? És vajon miért változik éghajlatunk? És egyáltalán, tehetünk valamit ennek megfékezésére?

A szén-dioxid és a többi üvegházhatást okozó gáz természetes formában fordul elő, és segít bolygónk melegen tartásában. Ezek nélkül az átlaghőmérséklet mintegy 30 °C-kal alacsonyabb lenne a Földön. Az olyan emberi tevékenységek azonban, mint a lakások fűtése, a tévézés vagy

az autózvezetés energiát igényelnek, ami szén-dioxidot termelő fosszilis üzemanyagok elégetéséből származik. Ezek az üvegházhatást keltő felesleges gázok okozzák a Föld nem természetes felmelegedését, amit globális felmelegedésnek nevezünk, és ami átfogó hatással van az éghajlatváltozásra. Ezt mostanra a világ vezető meteorológusainak túlnyomó többsége is megerősítette.

Az EU-ban az ipar (beleértve az energiatermelést is) felelős az összes üvegházhatást keltő gázkibocsátás 48%-áért. A közlekedés további 21%-ot okoz, a mezőgazdaság pedig 10%-ot. Az üvegházhatást okozó gázok fennmaradó 17%-át a háztartások és a kisvállalkozások termelik. De mi is felelősek vagyunk a többi ágazat kibocsátásáért – például egyedül a háztartások az EU villamosenergia-fogyasztásának a 30%-áért felelősek, és a közlekedési ágazat kibocsátásának fele a személygépkocsiktól származik!

Néhány adat

- Európában az időjárással és az éghajlattal összefüggő katasztrófák, mint a viharok és áradások, éves száma megduplázódott a '90-es évek folyamán a megelőző évtizedhez viszonyítva.
- Európa körül a tengerszint 0,8 és 3 mm között emelkedett évente az elmúlt évszázad során, és az emelkedés mértéke várhatóan 2-4-szer magasabb lesz ebben az évszázadban.
- A hótakaró kiterjedése az északi féltekén 10%-kal csökkent a hatvanas évek közepe óta. A svájci Alpok gleccsereinek háromnegyede 2050-ig valószínűleg eltűnik.

A Kiotói Jegyzőkönyv

Az Egyesült Nemzetek Kiotói Jegyzőkönyvét 148 kormány ratifikálta, és 2005 februárjában lépett életbe. Harminchat iparilag fejlett ország számára írja elő, hogy 2010-ig az 1990-es szinthez viszonyítva jórészt 5 és 8% között csökkentse vagy korlátozza üvegházhatást okozó gázkibocsátását.

Európai Éghajlat-változási Program

2000-ben az EU újtára bocsátotta Európai Éghajlat-változási Programját, hogy intézkedéseket vezessen be annak érdekében, hogy költségtakarékos módon segítse a tagállamokat üvegházhatást okozó gázkibocsátásuk csökkentésében, és ezáltal azok eleget tehessenek a Kiotói Jegyzőkönyvben vállalt kötelezettségeiknek. A program keretén belül az EU kialakította és végrehajtotta a vállalati szintű kibocsátáskereskedelmi rendszert a szén-dioxid-kibocsátásra: valamennyi tagállam engedélyezett egy korlátozott mennyiségű szén-dioxid-kibocsátást iparágai számára, amelyek egymás között megvásárolhatják és eladhatják ezt a mennyiséget, annak érdekében, hogy ne emelkedjenek a jogszabály követelményeinek való megfelelés költségei. Ez a rendszer az EU szén-dioxid-kibocsátásának mintegy a felét lefedi.

Több mint 40 egyéb intézkedés található a program keretén belül. Például: célkitűzések a megújuló energiaforrások használatának növelésére; új épületekre vonatkozó energiatakarékosági előírások; a személyautókat forgalmazó gépkocsigyártók az EU-ban önkéntesen kötelezettséget vállaltak, hogy csökkentik az általuk gyártott gépkocsik szén-dioxid-kibocsátását; stb.

Hogyan takaríthatunk meg energiát?

Számos módja van az energiatakarékosságnak anélkül, hogy drasztikusan változtatnod kellene szokásaidon. Jiffy összegyűjtött néhány tippet, de többet is találhatsz az eszköztárban:

➤ Kapcsold le a világítást!

Sokan hajlamosak vagyunk rá otthon, hogy égve hagyjuk a lámpát, amikor kimegyünk a szobából. Minél több villanyáramot fogyasztunk, annál több fosszilis tüzelőanyag ég el az elektromosság termelésére, és annál több szén-dioxid szabadul ki a légkörbe. A villany lekapcsolásának egyszerű mozdulatával esténként otthon átlagosan 60 eurót takaríthatsz meg évente a villanyszámládon.

Ugyancsak energiát takaríthatsz meg energiatakarékos égők vásárlásával, amelyek ötször energiahatékonyabbak. Az energiatakarékos égők valamivel többbe kerülnek, de ez bőven megtérül csökkentett fogyasztásuk és hosszabb élettartamuk – átlagosan tízszer tartósabbak – következtében.

➤ Energiatakarékos háztartási készülékek

A hűtőszekrények a háztartások elektromosenergia-fogyasztásának átlagosan 25%-át teszik ki. Energiát veszítünk, amikor nyitva hagyjuk az ajtót, amikor nem olvasztjuk le rendszeresen a hűtőszekrényt, vagy amikor forró ételt teszünk bele. Valójában egy 3 mm-es jégréteg a hűtőszekrényben 30%-kal több energiafogyasztással jár.

Ha új hűtőszekrényt kell vásárolnod, válassz olyat, amelyik önleolvasztós.

Győződj meg arról, hogy háztartási készülékeid el vannak látva „A” fokozatú kötelező európai energiatakarékos címkével. Például egy „A” fokozatú mosógép feleannyi energiát fogyaszt, mint egy hagyományos.

➤ Száríts természetes úton!

A ruhák természetes úton való szárítása a legjobb módszer: nem fogyaszt energiát, és nem károsít! Ha mégsem kerülheted el a szárító használatát, győződj meg róla, hogy ruháid először jól ki legyenek csavarva, és azután a legmagasabb helyett középső fokozatot használj. A szárítónak a kellesénél jobban vagy kevésbé való megtöltése nagyobb energiafogyasztással jár. Ellenőrizd rendszeresen a szűrőt is, hogy biztosítsd a legnagyobb energiahatékonytságot.

➤ Csavard lejjebb a hőszabályozót!

Az európai háztartások energiafelhasználásának mintegy 60%-át a lakásfűtés teszi ki. Ha csak 1 °C-kal is lejjebb csavarjuk a hőszabályozót, alig érezzük a különbséget, de éves villanyszámlánk 7%-át megtakarítjuk.

➤ Szigeteld az otthonodat!

Győződj meg róla, hogy lakásod jól van szigetelve. A duplán üvegezett ablakok például a hőveszteség 20%-át felfogják – átlagosan 6 év alatt térülnek meg. Több más módja is van a hőveszteség csökkentésének a lakásokban, mint a függönyök behúzása esténként vagy a néhány perces szellőztetés, ami elégséges ahhoz, hogy nagy mennyiségű friss levegővel töltsd meg a szobát. Könnyen szigetelheted a melegvíz-tartályt is, ha késleltető burkolattal vonod be.

➤ Tegyéél rá fedőt!

Főzés közben a fazék lefedésével az étel elkészítéséhez szükséges energia 60-70%-át takaríthatjuk meg. A kukta használata szintén csökkenti az energiafogyasztást. Csak annyi vizet forralj, amennyi egy csésze tea elkészítéséhez szükséges!

↗ **Ne hagyd készenléti állapotban – kapcsold ki teljesen!**

Ne hagyd a tévékészüléket, a videót, a DVD-t, a számítógépeket és a sztereó készülékeket készenléti állapotban, és húzd ki a csatlakozóból a mobiltelefon-töltőt, ha nincs rá szükség. Készülékeid teljes kikapcsolásával villanyszámlád 10%-át megtakaríthatod.

A teljes készenléti fogyasztás a háztartásokban önmagában szinte egyenértékű Belgium egész éves energiafogyasztásával.

↗ Levegő

Napjainkban az európaiak csaknem 80%-a él városokban. A nagyvárosi bumli és a zsúfolt közlekedés az utakon és az autópályákon súlyos hatással van a levegő minőségére, következésképpen egészségünkre, légzési problémákat és allergiás megbetegedéseket okozva. Az uniós és a nemzeti jogszabályok jelentős haladást értek el az olyan légszennyező anyagok elleni küzdelemben, mint a kén-dioxid, az ólom, a nitrogén-oxidok, a szén-monoxid és a benzol. Például a szén-dioxid-kibocsátás az EU-15 tagállamaiban 1990 óta több mint 60%-kal csökkent, a nitrogén-oxid-kibocsátás pedig 21%-kal. A levegőminőség azonban továbbra is problémákat okoz. A szóban forgó legfontosabb szennyezők a szemcsés anyagok és a talaj menti ózon. A szemcsés anyagok 2000-ben mintegy 348 000 európai idő előtti halálát okozták, míg a talaj menti ózon 21 000-ét.

Az európaiak születéskor várható élettartama átlagosan 9 hónappal csökkent. A jelenlegi légszennyezés elleni intézkedések következtében a levegőszennyezésnek tudható negatív hatás valamennyire csökkenni fog Európában, de a jövőben is nagymértékű marad, amennyiben nem kerül sor további intézkedésekre.

A közúti közlekedés a szén-dioxid-kibocsátás előidézése mellett a levegőszennyezéshez is nagymértékben hozzájárul. Bár a gépkocsigyártók jelentős gázkibocsátás-mérséklést értek el az energiatakarékos autók gyártásával, mégis naponta egyre több olyan autó közlekedik az utakon, amelyik hozzájárul, hogy a közúti közlekedés továbbra is a levegőszennyezés egyik meghatározó forrása maradjon.

Szemcsés anyagok és az ózon

➤ A szemcsés anyagok többnyire az égéssel összefüggő forrásokból keletkeznek, valamint az olyan gáznemű szennyező anyagokból, mint a nitrogén-oxidok (NO-k) és az illékony szerves vegyületek (VOC-k).

➤ Ez utóbbiak magukban foglalják a petrokémiai iparból származó szennyező forrásokat, az üzemanyagot, a motorforgalmat, a festékekhez és számos háztartási termékhez használt oldószereket. Az illékony szerves

vegyületek természetes forrásokból is származhatnak, mint a túllevelű erdei fák. Nitrogén-oxid elsősorban a fosszilis tüzelőanyagok elégetése által keletkezik a motorokban és erőművekben.

➤ Az ózon két kémiai csoport, az illékony szerves vegyületek és a nitrogén-oxidok között a napfény és hő hatására fotokémiai reakció útján létrejövő gáz. Ez az oka annak, hogy az ózonszint nyaranta emelkedést mutat, és káros hatással van az emberi egészségre (torok- és szemirritáció, légzési nehézségek főként az érzékeny csoportok körében, mint az asztmás betegek, a gyermekek és az idős emberek). Ezzel szemben az ózon jelenléte a stratoszférában megvédi a Földet a káros ibolyántúli sugárzásoktól.

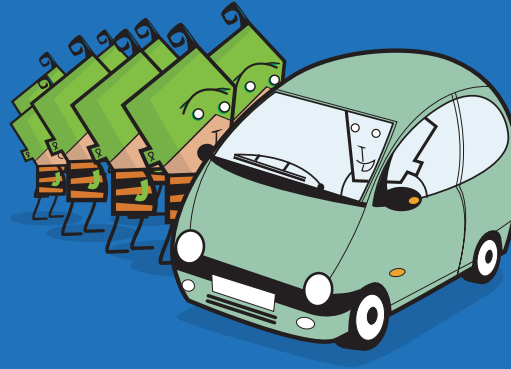
Hogyan segíthetünk a levegő tisztaságának megőrzésében?

Alig hihető, de segíthetünk tisztán tartani a levegőt a szemcsés anyagoktól és a szennyező anyagoktól, amikor autóval munkába vagy iskolába megyünk, fűtünk vagy légkondicionálót használunk, de még akkor is, amikor ablakot pucolunk. Íme néhány ötlet, amely segít a helyes cselekvésben:

➤ Levegő

➤ Miért ne a helyi terméket?!

Az árunknak a világ egyik feléből a másikba repülőgéppel történő szállítása 200-400-szor több üvegházhatást okozó gázt termel, mint a teherautón több mint 50 km-re való szállítás. Igyekezsz szezonális helyi termékeket fogyasztani: egészségesegek, sokkal ízletesebbek, ésállításuk kevesebb üvegházhatást okozó gázt eredményez.

➤ Utazz társakkal vagy tömegközlekedéssel!

A hosszabb utakra szóló remek megoldás a más autójába való betársulás, vagy a tömegközlekedési eszközök, hiszen mindössze egyetlen jármű szállít több embert. Egy 1200 km-es út autóval ugyanannyi szén-dioxid-kibocsátást eredményez, mint egy vonat, amely megkerüli a Földet.

➤ Ha használnod kell az autódát...

- Ha várakozás közben járatod az autódát, 50%-kal több üzemanyagot fogyaszt. Ha azonnal elindulsz, a motor gyorsabban éri el az üzemelési hőmérsékletet.
- Ügyelj rá, hogy megfelelő legyen a keréknyomás: ha a nyomás 0,5 barral kevesebb, akkor 5%-kal több benzin fogy, és nagyobb lesz a szennyezés.
- Ha bekapcsolt légkondicionálás mellett vezetsz, akkor 30%-kal megnő a fogyasztás; míg ha lehúzott ablakokkal utazol, az csak 5%-kal növeli a fogyasztást.
- A tetőcsomagtartó használata 20-30%-kal növeli az üzemanyag-fogyasztást. Jobb, ha a kerékpárok az autó hátsó részén vannak elhelyezve.
- A negyedik vagy ötödik sebesség a leggazdaságosabb az üzemanyag-fogyasztás tekintetében.
- Vedd figyelembe a sebességkorlátozást: benzint takarítasz meg, kevesebb füstgázt termelsz, és természetesen sokkal biztonságosabban vezetsz!

➤ Keresd a virágot!

Az ökokímke egy önkéntes program, ami a vállalatokat környezetbarát termékek és szolgáltatások forgalmazására ösztönzi. A virágos címkével ellátott termékek mentesek az illékony szerves vegyületektől, ennél fogva segítenek a beltéri levegő minőségének javításában. Keresd a virágot a tisztítószereken, a háztartási papíron, a beltéri festékeken és lakkokon vagy a porszívókon, tévékészülékeken, cipőkön és ágymatracokon!

➤ **Ne vezess... kerékpározz!**

A 2001-ben Európában kibocsátott szemcsés anyagok 27%-a a közlekedésből származott. Három, autóval megtett út közül átlagosan egy mindössze 2 km távolságra szól. Ha ezt kerékpárral tesszük meg, akkor ezáltal nemcsak a forgalom csökken, hanem a gázkibocsátás is. Kerékpárral menni újságért vagy a pékségbe egészséges és olcsó is!

Globálisan a víz az egyik legritkább természeti kincsünké kezd válni: bolygónk vízkészletének kevesebb mint 1%-a alkalmas emberi fogyasztásra, és több mint 1,2 milliárd ember nem jut egészséges ivóvízhez. Szerencsére Európában a víz meglehetősen bőséges, bár Dél-Európa néhány részén a vízszűke és a vízhiány egyre általánosabbá válik. Míg a kontinens vízkészlete nincs annyira napirenden, a vízminőség és a vízzel való bánásmód messze nem kielégítő, és jelentős kényszerrel néz szembe.

A csapból folyó víz hozzávetőlegesen 35%-a felszíni vizekből (tavak, folyók) származik, amelynek 20%-át komolyan fenyegeti a szennyezés. A fennmaradó 65% a talajvizekből ered, amit „akvífer”-eknek – vízhordozóknak – is neveznek, mivel felfogják a talajon átszivárgó esővizet.

Az ivóvíz minősége az Európai Unióban általánosságban nagyon jó, és a csapvíz csaknem mindenütt iható. Mindazonáltal minden víz tisztításra szorul ahhoz, hogy ivásra alkalmas legyen, mivel megfertőzhetők olyan anyagok, amelyek bemosódhattak a talajvízbe vagy a felszíni vizekbe (trágyafélék, növényvédő szerek, mérgező ipari vegyszerek vagy emberi vagy állati hulladékból eredő baktériumok). A víztisztítás költséges és sok energiát fogyasztó eljárás.

A vízszennyezés csökkentése nemcsak azért fontos, mert fogyasztani akarjuk a vizet, hanem azért is, hogy védelmezzük a folyókban, tavakban és a tengerben élő növényeket és állatokat. Bár az EU sokat tett a vízszennyezés csökkentése érdekében az elmúlt 30 évben, még mindig sok a tennivaló, és ebből valamennyien kivehetjük a részünket.

Talán meglepő számodra, de az ipar, bármennyire is felelős a vízszennyezésért, nem tekinthető a legnagyobb bűnösnek. Viszonylag egyszerű törvényekkel elérni, hogy az ipar kénytelen legyen csökkenteni vízfogyasztását, javítsa a hatékonyságát, és mérsékelje a szennyezést. A legnagyobb problémát a trágyázás és a növényvédő szerek használata jelenti. Amint a víz ezekkel érintkezésbe kerül, továbbsodorja ezeket a folyókba majd a tengerbe. Főként a trágyákból és a mezőgazdasági

hulladékból (állati trágya) eredő tápanyagok a felszíni vízszennyezés fő okai. Az algák és fejlettebb növények felgyorsult növekedését idézik elő, amelyek elszívják a többi növénytől és állattól az oxigént, a fényt és a teret. Ez a jelenség, amit eutrofizálódásnak neveznek, károsítja a biodiverzitást, és szennyezi a felszíni vizeket. Az eutrofizálódás vizuális jele a túlbujánzó algavirágzás jelenléte.

Hogyan használhatjuk felelősebben a vizet?

Átlagosan a felhasznált ivóvíz 7%-át használjuk ivásra és főzésre, 22%-át mosogatóra és mosásra, 20%-át a vízöblítő berendezésekre, 39%-át fürdésre és zuhanyozásra, 6%-át pedig autómosásra és kertöntözésre. Jiffy összegyűjtött néhány remek ötletet, hogy felelősebben bánj a vízzel:

➤ **Eső, eső... maradj itt!**

Az esővíz az ivóvíz tökéletes alternatívája. Felfoghatod az esővizet kihelyezett üres vödörkbe és tartályokba. Autómosásra és kertöntözésre használhatod az így összegyűjt vizet. Ne felejtse el, hogy kertöntözésre az este a legmegfelelőbb napszak!

➤ Ellenőrizd a csapokat!

Az egész nap csöpögő csap mintegy 25 liter vizet pazarol el. Ha fogmosás közben elzárjuk a csapot, 12-15 litert takaríthatunk meg. Ha fogmosás közben valamennyi európai elzárná a csapot, az egy év alatt így megtakarított víz 6000 olimpiai uszodát töltené meg. A zuhanyozás négyszer kevesebb vizet fogyaszt, mint a fürdés. Zuhanyozz, légy környezetbarát, és takaríts meg pénzt a vízszámládon!

➤ Várj, vagy használd félprogramot

Akkor használd a mosógépet vagy a mosogatógépet, amikor már megtelt. Ha még nem telt meg, és kevesebb mosni- vagy mosogatnivaló gyűlt össze, akkor használd félprogramot. Ezáltal nem csupán vizet, hanem villanýáramot is megtakarítasz.

➤ Festékek, lakkok, gyógyszer, olaj...

Ne dobj semmilyen vegyszert a lefolyóba – se festéket, se lakkot, se rovarirtó szereket vagy gyógyszert.

Kerüld el, hogy bármilyen olaj a lefolyóban távozzon – se a sütéshez vagy főzéshez használt olaj, és semmi esetre se motorolaj.

E termékek közül mindegyik károsíthatja a szennyvízcsatorna működését az állatvilág kipurisztítása vagy a csövek eldugulása által. Járj utána, hogy vannak-e a közeledben gyűjtőhelyek a gyógyszerek vagy az olaj számára, ahová elviheted a lejárt szavatosságú gyógyszereket vagy a használt olajat.

A young child with wet hair and skin, smiling, in a shower stall next to a chrome faucet.

➤ Ellenőrizd a csapokat!

A zuhanyozás négyszer kevesebb vizet fogyaszt, mint a fürdés. Zuhanyozz, légy környezetbarát, és takaríts meg pénzt a vízszámládon!

↗ Föld

A biodiverzitás az élet valamennyi formájának a sokszínűségét jelenti – a fajták változatosságát egy fajon belül és az ökológiai rendszereket. A biodiverzitás az alapvető „szolgáltatások” széles skáláját nyújtja, mint az élelem, a tiszta víz és a beporzás. Befolyással van az éghajlatváltozásra, a természetes kockázatok mérséklésére stb. Az ökoszisztéma és a fajták által biztosított áruk és szolgáltatások anyagi értékét – a Földön való élet által – évente 26 trillió euróra becsülik – csaknem kétszeresére az emberek által évente termelt értéknek.

Becslések szerint a biodiverzitási veszteségnek jelenlegi globális kihalási aránya 1000–10 000-szer nagyobb, mint a természetes kipusztulási arány. A veszteségek legfőbb okai az intenzív termelési rendszerek, az átalakuló ipari környezet, a kitermelő iparágak, a természeti források kizsákmányolása a halászat és vadászat útján, a környezetszennyezés és a globális éghajlatváltozás.

Egy európai ember ökológiai „lábnyoma” 4,97 ha*. Ha a ma élő hatmilliárd emberi lény úgy élne és fogyasztana, mint az európaiak, akkor legalább 3 Földre lenne szükségünk. De nekünk csak egy van!

A széles körben elterjedt nézettel ellentétben ma a legnagyobb problémát a természeti források használata jelenlegi gyakorlatának a környezetre gyakorolt hatása okozza, nem pedig egyes nem megújuló források lehetséges szűkössége. Például a fosszilis tüzelőanyagok látszólagos bősége és az ebből következő, energiatermelés céljából történő kiaknázása előidézett néhány súlyos környezeti problémát: levegőszennyezés és globális felmelegedés. A megújuló energiaforrások esetében (növények, halak, állatok) a hiány önmagában környezeti problémát okoz. Például egyes fajok kihalása a biodiverzitás csökkenését okozza, a föld elvétele pedig az élőhelyek kipusztulásához vezet.

* További információ: www.ecologicalfootprint.com.

Megjegyzés: a honlap nem képviseli az Európai Bizottság álláspontját, és nem az Európai Bizottság kezeli vagy frissíti. Előfordulhat, hogy nem mindegyik honlap férhető hozzá az összes európai nyelven.

Csak az Európai Unióban évente 1,3 milliárd tonna hulladékot dobunk ki – amelyből mintegy 40 millió tonna veszélyes hulladék. Ez a mennyiség fejenként mintegy 3,5 tonna szilárd hulladéknak felel meg. Mindehhez adjunk hozzá további 700 millió tonna mezőgazdasági hulladékot, és világos lesz, hogy mindezen anyagok feldolgozása és ártalmatlanítása – a környezet károsítása nélkül – hatalmas fejtörést okoz. Az OECD becslése szerint 2020-ig 45%-kal több hulladékot termelhetünk, mint amennyit 1995-ben. Az általunk termelt hulladék legnagyobb részét vagy hulladékégetőkben semmisítik meg, vagy hulladéklerakó telepeken helyezik el. Mindkét feldolgozási módszernek negatív hatása van a környezetre. A hulladék szén-dioxidot és metánt bocsát a légkörbe, valamint vegyszereket és rovarirtót a talajba és a talajvízbe. Bár a hulladéktermelés elkerülhetetlen, mindannyian tehetünk valamit annak érdekében, hogy csökkentsük az általunk termelt hulladék mennyiségét.

Néhány adat...

- Európában az emlősök mintegy 42%-át és a lepkék 45%-át fenyegeti veszély. A halfajták 80%-a néz szembe kipusztulással, vagy ismeretlen az állapota a túlhalászás következtében.
- Európában a közönséges mezei és erdei madarak száma 70%-kal csökkent 1980 és 2002 között.
- De a tagállamok (EU-15) területének 18%-a már védett státuszt élvez az EU Natura 2000 hálózatának részeként.

Tudtad?

Az egyes tételek előállításánál keletkező rejtett hulladék

- 1 kg alumínium **5 kg**
- egy fogkefe **1,5 kg**
- egy kávéfőző gép **298 kg**
- egy mobiltelefon **75 kg**
- egy számítógép **1 500 kg**
- egy aranygyűrű **2 000 kg**

Forrás: Wupperstal Intézet (www.wupperinst.org).

Megjegyzés: a honlap nem képviseli az Európai Bizottság álláspontját, és nem az Európai Bizottság kezeli vagy frissíti. Előfordulhat, hogy nem mindegyik honlap férhető hozzá az összes európai nyelven.

Hogyan csökkenthetjük a hulladék mennyiségét?

Egy európai ember naponta átlagosan 1 kg hulladékot termel. E hatalmas mennyiség csökkentéséhez a szabály így hangzik: „Csökkentsd – Használd fel újra – Hasznosítsd újra”.

➤ CSÖKKENTSD

Takarékoskodj a csomagoláson azáltal, hogy nagyobb tételben vásárolsz, vagy újra felhasználható terméket veszel.

- Előrecsomagolt helyett vedyél ömlesztett gyümölcsöt és zöldséget!
- Vásárolj kevesebb csomagolóanyagot igénylő sűrített termékeket!

➤ HASZNÁLD FEL ÚJRA

Igyekezz új funkciót találni a tárgyaknak ahelyett, hogy eldobnád őket.

- **Újrakárpitozás:** új kanapé vásárlása helyett a régit lásd el új, divatos kárpittal.
- **Javítás:** sarkaltasd meg újra a cipőd, így tovább tart.
- **Találj új funkciót:** régi papírokat vázlatnak vagy műanyag tartályokat tároláshoz.
- Ajándékozd el vagy add el mint használt cikket.

➤ HASZNOSÍTSD ÚJRA

Kiválogathatod a papírt, kartondobozokat, faanyagot, konzervdobozokat, műanyag palackokat és poharakat, az elektromos berendezéseket, az informatikai alkatrészeket, elemeket...

Mindig lesznek olyan csomagok, amelyeket meg kell vened, és nem tudod újra felhasználni. Ezért igyekezz újrahasznosítható csomagolást választani, és válaszd külön azt! A régi kartondobozt újságkészítésre fogják használni, az üvegpalackokból új üvegpalackok lesznek, a műanyag palackok pedig új csomagolóanyagként kelnek életre, építőanyagként, sőt akár ruhaként!

➤ Le a takarítószerrel!

Az egyszer használatos takarítószerrel évente 50 kg hulladékért felelősek egy átlagos európai háztartásban. Ha minden egyes háztartás használná ezeket higiénés okokból és takarításra, a mennyiség további 9 millió tonnát tenne ki évente. Törlőruhák és rongyok használatával nem csupán mindezt a hulladékot kerülöd el, hanem valójában újra felhasználász valamit, amit különben eldobtál volna!

➤ **Vásárolj újra felhasználható műanyag (PE) táskával!**

Egy hasonló méretű papírtáskával összehasonlítva, az újra felhasználható műanyag táska előállításához háromszor kevesebb víz szükséges. Továbbá 80-90%-kal kevesebb üvegházhatást keltő és savas gázt fog kibocsátani a levegőbe. Ha bevásárlókosarat használnánk, még inkább csökkenthetnénk a környezetre gyakorolt hatást.

➤ **E-hulladék**

A technológiai innováció sebességétől kísértve sokan közülünk új mobiltelefont, plazmatévét vagy mosogatógépet vásárolnak. Az elektronikai hulladék mennyisége évente 3-5%-kal növekszik. Minden egyes EU-polgár évente 17-20 kg körüli e-hulladékot termel, és mostanáig e hulladék 90%-a hulladéklerakó telepen került elhelyezésre, azt hulladékégetőben semmisítették meg, vagy elszállították bármilyen előzetes feldolgozás nélkül. Az e-hulladék olyan anyagokat tartalmaz, mint a nehézfémek és vegyszerek, amelyek gondos hatástalanítás nélkül rendkívül ártalmasak lehetnek az emberi egészségre. 2005. augusztus 13-tól a vásárlók régi készülékeiket díjmentesen leadhatják az üzletekben, ha új készüléket vásárolnak, egy-az-egy alapon.

➤ **Vásárolj újratölthető elemet!**

Az elemek ártalmas vegyszereket és fémeket tartalmaznak, ezért gondosan el kell azokat helyezni a közlekedésben lévő, erre a célra kialakított gyűjtőhelyeken. Másik megoldásként használhatsz újratölthető elemet is.

➤ **Természet és biológiai sokféleség**

Például azáltal, hogy tudatában vagyunk a vásárolt termékek eredetének, hozzájárulhatunk ahhoz, hogy eltántorítsuk a vállalatokat a környezetre ártalmas termékek forgalmazásától. A felelősségteljes turizmus segíthet az általunk felkeresni kívánt helyek szépségének megővésében.

➤ HASZNOSÍTSD ÚJRA

Kiválogathatod a papírt, kartondobozokat, faanyagot, konzervdobozokat, műanyag palackokat és poharakat, az elektromos berendezéseket, az informatikai alkatrészeket, elemeket...

JIFFY ÖTLETEI

Jiffynek egy sor ötlete van, amelyet meg szeretne osztani veled. Fejtsd meg Jiffy rejtvényeit, és fedezd fel több módját szokásaid megváltoztatásának:

http://europa.eu.int/comm/environment/toolkits/index_en.htm.

AZ ESZKÖZTÁR-ADATBÁZIS

Az eszköztár adatbázisa több mint 140 különböző európai honlapot tartalmaz, amelyeket tanulmányozhatsz. Kereshetsz benne országot, témát, nyelvet, eszközt és/vagy célközönséget szerint. Tanulmányozd, hogy hogyan kezelik a környezetvédelmi kérdéseket hazánkban, és hogyan élhetnél környezettudatosabb módon otthon és a városodban!

http://www.europa.eu.int/comm/environment/toolkits/search_en.htm

ÉRTÉKESÍTÉS ÉS ELŐFIZETÉS

Az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala által készített kereskedelmi célú kiadványok megvásárolhatók az egész világon a képviselői hálózatnál.

Hogyan juthatok hozzá a kiadványhoz?

Amint hozzájutott a képviselői ügynökségek jegyzékéhez, vegye fel a kapcsolatot a kiválasztott ügynökséggel, és juttassa el hozzá a megrendelést.

Hogyan juthatok hozzá a képviselői ügynökségek jegyzékéhez?

- Keresse fel a Kiadóhivatal honlapját: <http://publications.eu.int>,
- vagy igényeljen egy nyomtatott példányt faxon: (352) 2929 42758.

Európai Bizottság
Változtass a szokásaidon!
Igenek és nemek egy zöldebb világért

Luxembourg: Az Európai Közösségek Hivatalos
Kiadványainak Hivatala
2006 – 20 o. – 21 x 21cm
ISBN 92-79-01241-X

MEGJEGYZÉS: A környezetvédelmi eszköztár adatbázisában szereplő, az „Európa” oldalon található honlapok nem az Európai Bizottság véleményét képviselik, és nem az Európai Bizottság kezeli vagy frissíti azokat. Előfordul, hogy nem mindegyik honlap férhető hozzá az összes európai nyelven.

